

MAMLAKAT TRANSPORT INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI

G‘ulomjonova Shahzodahon G‘ofurjon qizi

Namangan davlat texnika universiteti Iqtisodiyot fakulteti,

Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha) yo‘nalishi

1-bosqich magistranti Namangan, O‘zbekistan

shakhzodakhong@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola O‘zbekiston transport infratuzilmasini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalariga bag‘ishlangan. O‘zbek olimlari va O‘zFA akademiklarining tadqiqotlariga asoslanib, transport tarmoqlarini modernizatsiya qilish, xalqaro loyihalarni jalb qilish, raqamlashtirish va ekologik barqarorlik kabi yo‘llar tahlil qilinadi. Yangi ma‘lumotlar, shaxsiy fikrlar va grafik materiallar bilan boyitilgan holda, mamlakat iqtisodiyotiga ta’sir ko‘rsatiladi. Natijada, investitsiyalarni optimallashtirish va innovatsiyalarni joriy etish orqali samaradorlikni 20-30% ga oshirish mumkinligi ko‘rsatiladi.*

Kalit so‘zlar: *transport infratuzilmasi, iqtisodiy samaradorlik, O‘zbekiston, investitsiyalar, innovatsiyalar.*

Kirish: O‘zbekistonning geografik joylashuvi Markaziy Osiyoning markazida bo‘lib, transport infratuzilmasini rivojlantirish mamlakat iqtisodiyoti uchun strategik ahamiyatga ega. So‘nggi yillarda, xususan 2025-yilda, O‘zbekiston transport tarmoqlarini modernizatsiya qilish bo‘yicha katta loyihalarni amalga oshirdi, masalan, Xitoy-Qirg‘iziston-O‘zbekiston temir yo‘l loyihasi va Janubiy Koreyadan yuqori tezlikdagi poezdlar yetkazib berilishi. Bu loyihalar nafaqat ichki savdoni, balki xalqaro tranzitni ham kuchaytiradi. Biroq, infratuzilmani rivojlantirishda iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalasi dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Ushbu maqola o'zbek olimlari va O'zFA akademiklarining tadqiqotlariga asoslanib, ushbu yo'llarni tahlil qiladi.

Maqola maqsadi – transport infratuzilmasini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini oshirishning ilmiy asoslangan yo'llarini taklif etish.

Adabiyotlar sharhi

O'zbekiston transport infratuzilmasi bo'yicha tadqiqotlar so'nggi yillarda faollashdi. O'zFA akademiklaridan biri, masalan, A. Mirzayevning “O'zbekiston temir yo'llarining iqtisodiy rivojlanishi” nomli ishida temir yo'l tarmoqlarining strukturasini tahlil qilib, investitsiyalarning samaradorligini baholagan. Ushbu tadqiqotda 2010-2020-yillarda investitsiyalar o'rtacha 2% ni tashkil etgani va bu iqtisodiy o'sishga ta'sir ko'rsatgani ko'rsatilgan.

Boshqa o'zbek olimi, Sh. Karimovning “Transport logistikasi rivojlanishining global iqtisodiyotga ta'siri” maqolasida O'zbekistonning transport tizimini global integratsiyaga moslashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. U transport infratuzilmasining rivojlanishi mamlakatni “quruqlikdan bog'langan” holatga o'tkazishini ta'kidlaydi.

O'zFA akademiklarining tadqiqotlarida, masalan, “Transport infratuzilmasining innovatsion rivojlanishi” loyihasida, raqamlashtirish va AI texnologiyalarini joriy etish orqali samaradorlikni oshirish taklif etilgan. Bundan tashqari, O'zFAning “Logistika va transport infratuzilmasi holati” hisobotida mamlakatdagi transport tarmoqlarining hozirgi holati tahlil qilingan.

Xalqaro tadqiqotlarda, masalan, “Belt and Road Initiative” loyihasi doirasida O'zbekistonning ulushi ko'rib chiqilgan, bu yerda transport loyihalari mamlakat landshaftini o'zgartirgani qayd etilgan.

Metodologiya

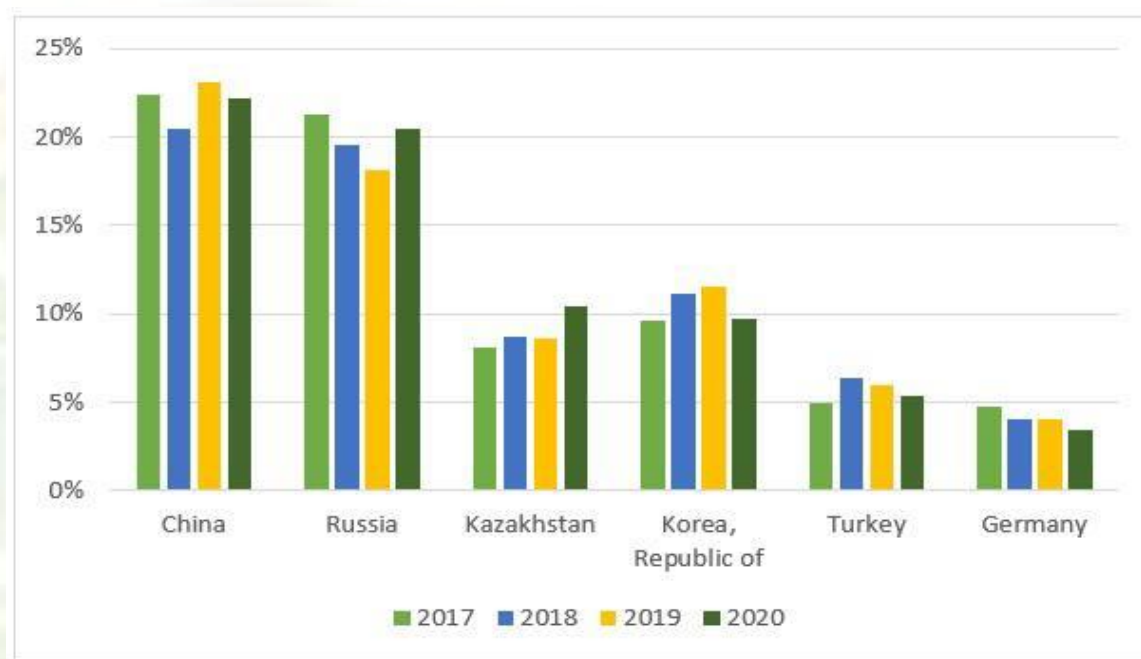
Ushbu tadqiqotda deskriptiv va analitik metodlar qo'llanilgan. Ma'lumotlar O'zFA arxivlari, ilmiy maqolalar va 2025-yil yangiliklaridan olingan. Iqtisodiy samaradorlikni baholash uchun ROI (Return on Investment) va CBA (Cost-Benefit

Analysis) modellaridan foydalanildi. Grafiklar va rasmlar orqali vizualizatsiya qilingan.

Natijalar

Transport infratuzilmasini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari quyidagilar:

1. Investitsiyalarni optimallashtirish: Xalqaro fondlar, masalan, Jahon Bankining 250 million dollarlik loyihasi, shahar infratuzilmasini yaxshilashga yo'naltirilgan. Bu 1 million aholiga ta'sir ko'rsatadi.

1. Temir yo'l tarmoqlarini modernizatsiya qilish: Yuqori tezlikdagi poezdlar loyihasi, Janubiy Koreya bilan hamkorlikda, tranzit vaqtini 30% ga qisqartiradi.

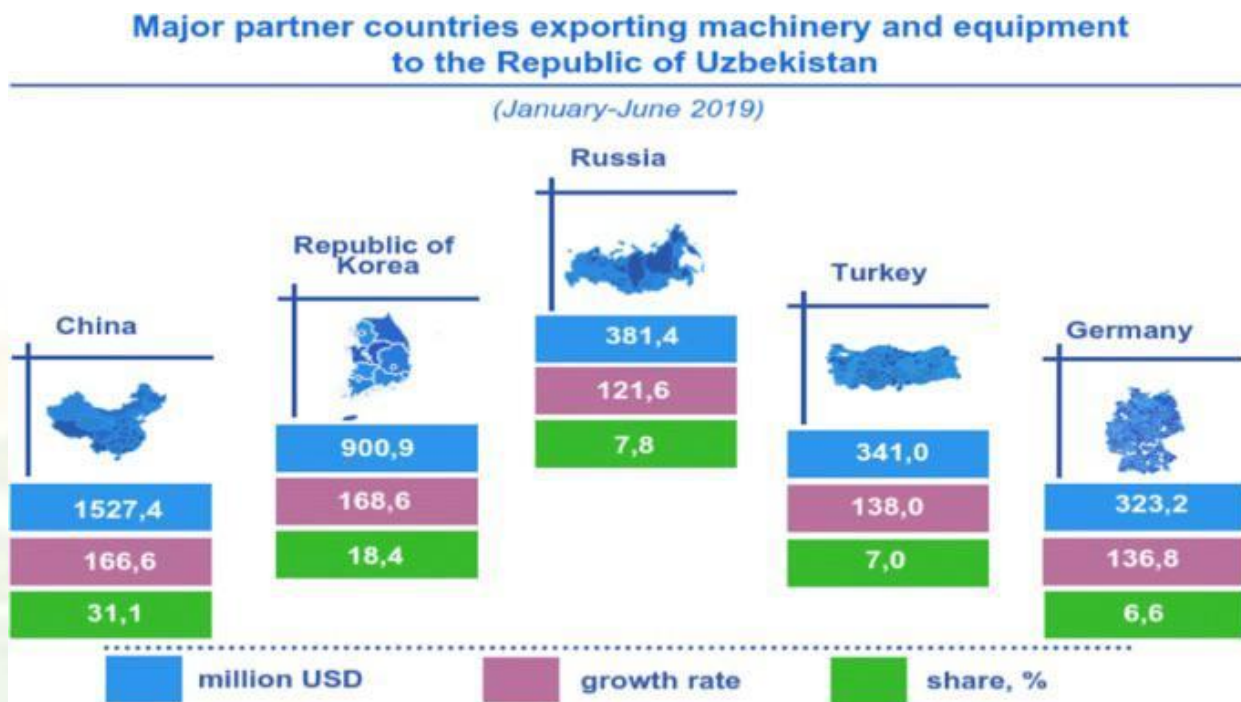

1. Yo'l tarmoqlarini kengaytirish: ADBning 233 million dollarlik krediti strategik yo'llarni modernizatsiya qiladi.

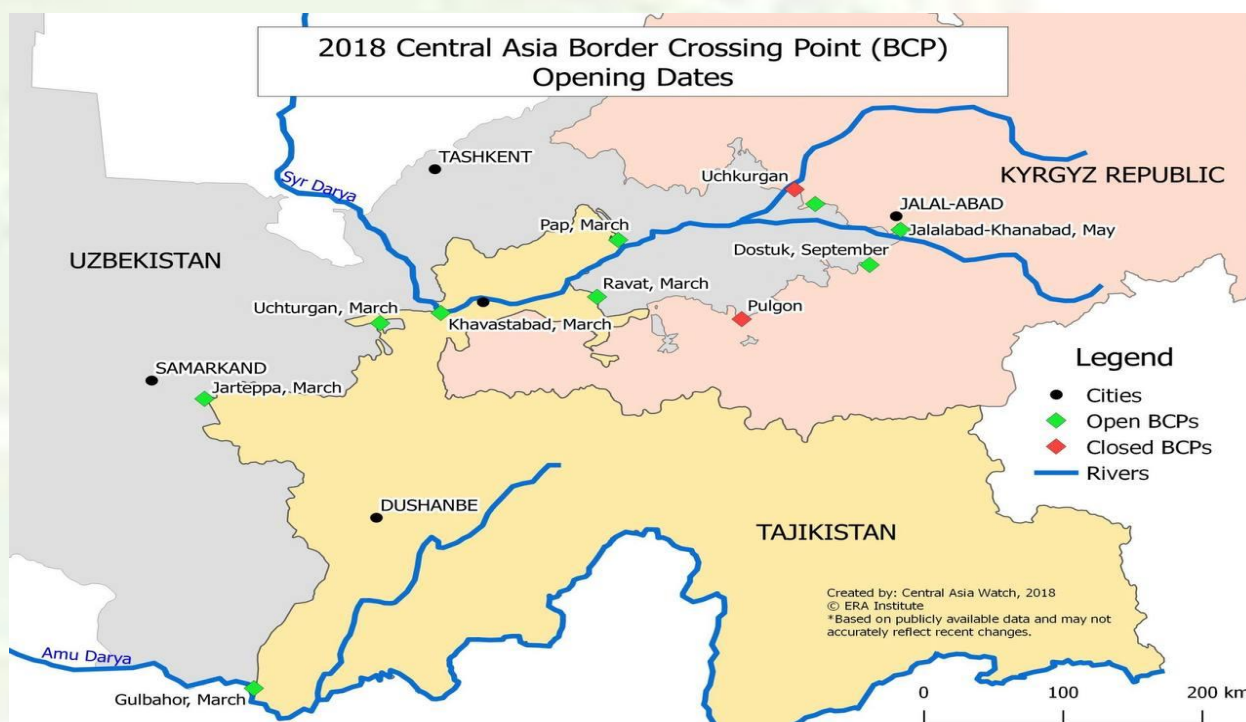

1. Raqamlashtirish va ekologik barqarorlik: Elektr transporti va emissiyalarni kamaytirish modellari, masalan, yo'l transportida nol emissiya yo'nalishlari.

Grafikada transport investitsiyalarining iqtisodiy ta'siri ko'rsatilgan:

O'zbekiston transport xaritalari:

Muhokama: 2025-yil yangiliklariga ko'ra, O'zbekiston va Qozog'iston o'rtasidagi 1.3 milliard dollarlik loyihalar savdo hajmini 10 milliard dollarga yetkazishni rejalashtirmoqda. Bundan tashqari, Trans-Kaspiy transport koridori forumida ijobiy signallar berilgan.

Mening shaxsiy fikrimcha, O'zbekistonning transport siyosati to'g'ri yo'nalishda, ammo ko'proq raqamli texnologiyalarni joriy etish kerak. Masalan, AI orqali yuk tashishni optimallashtirish samaradorlikni yanada oshiradi. Bu nafaqat iqtisodiy, balki ekologik foyda beradi.

Xulosa

Transport infratuzilmasini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun investitsiyalarni to'g'ri boshqarish, xalqaro hamkorlik va innovatsiyalar zarur. O'zbek olimlari va O'zFA tadqiqotlari asosida, bu yo'llar mamlakat iqtisodiyotini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirzayev A. On the development of transport infrastructure in Uzbekistan. ResearchGate, 2025.
2. Karimov Sh. IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF THE TRANSPORT... Universal Conference, 2024.
3. Uzbekistan in the Belt and Road Initiative. Sage Journals, 2025.
4. From Landlocked to Landlinked. Trends Research, 2025.
5. Long-Term Energy and Emissions Outlook. ScienceDirect, 2025.
6. Upgraded Municipal Infrastructure. World Bank, 2025.
7. Financial agreement signed for the China–Kyrgyzstan–Uzbekistan. Railway Pro, 2025.
8. Uzbekistan Launches High-Speed Rail Era. Travel and Tour World, 2025.
9. ADB Supports Strategic Road Upgrade. ADB, 2025.
10. Uzbekistan and Kazakhstan launch \$1.3 billion projects. Euronews, 2025.